

Blankiety do telegramów nadeszłych (druk 1010) z reklamą

Hans Vogels tłum. Janusz Berbeka

Z dużym zainteresowaniem przeczytałem artykuły kol. Marka Zbierskiego na temat wykorzystywania druków pocztowych w ekspozycjach tematycznych [1] oraz o reklamach występujących na blankietach telegraficznych w okresie międzywojennym [2]. Zgadzam się z autorem, że „*Niestety, nie posiadamy jeszcze pełnego kompendium wiedzy o formularzach z ich ilustracjami i wykazem nakładów (sygnatur)*”. Po przejściu dwa lata temu ewidencjonowania druków pocztowych używanych w okresie międzywojennym od Piotra Pelczara, udało mi się przy pomocy niektórych poważnych kolekcjonerów klasy Historii Poczty zebrać olbrzymią ilość danych o drukach pocztowych. Dane te zostały zebrane w jednej wielkiej bazie danych z informacjami o nich i z ponad 2000 zdjęć różnych druków pocztowych. Baza ta jest uzupełniana na bieżąco i jest dostępna dla wszystkich współpracujących. Ponieważ kol. Zbierski nie korzystał z informacji zawartych w tej bazie, niestety, w jego artykule brakuje kilka reklam.

W okresie międzywojennym Generalna Dyrekcja / Ministerstwo Poczty i Telegrafów podpisały z różnymi firmami umowy dotyczące sprzedaży reklam na terenie obiektów Poczty i na drukach pocztowych. W 1925 r. podpisano umowę z firmą Parorbis sp. z o.o. ze Lwowa, firmą reklamową biura podróży Orbis z oddziałami we Lwowie, Poznaniu, Warszawie, Krakowie, Częstochowie, Łodzi, Stanisławowie, Przemyślu i Bielsku, na mocy której firma ta uzyskała prawo do wykorzystywania reklam na budynkach pocztowych i na kartkach pocztowych [3].

W latach 20. lwowskie i poznańskie biura Parorbis załatwiły druk m.in. reklam na blankietach do telegramów nadeszłych (druk telegraficzny 1010). [4] Reklamy te pochodziły najczęściej z lokalnych firm poznańskich lub lwowskich. Ponieważ blankiety z reklamą były drukowane w tych samych drukarniach, co blankiety bez reklam, więc oba typy mają podobny wygląd. Reklamy były zazwyczaj drukowane poniżej miejsca na właściwy tekst telegramu i z tego powodu zdarzało się np. w przypadku nakładów III-1926 i II-1927 zmniejszenie liczby wierszy w porównaniu z telegramem bez reklamy, aby mieć miejsce na reklamę bez zwiększania rozmiaru blankietu. Prawdopodobnie firma Parorbis nie tylko sprzedawała reklamy na blankietach, ale również zaprojektowała wygląd tych reklam. Na kilku telegramach widoczny jest dodatkowy dodruk w kolorze czerwonym, podczas gdy pozostałe reklamy zostały wydrukowane tylko czarnym tuszem. Istnieje również kilka telegramów z tekstem reklamowym na odwrocie blankietu.

W tym artykule przedstawione są różne telegramy, które mogą być ciekawe dla kolekcji tematycznych, jako uzupełnienie do artykułu kol. Zbierskiego [2]. Jest wysoce prawdopodobne, że istnieje więcej różnych reklam.

G. D. P. i T. 1010 (IV. 1924) 16.000.000

Ponieważ umowa między Parorbisem a Ministerstwem została podpisana dopiero w 1925 r. jest prawdopodobne, że blankiety z reklamą zostały drukowane w 1925, mimo daty z kwietnia 1924 roku w sygnaturze nakładowej. Kol. Zbierski pokazuje reklamy firm

Akwawit, F. C. Fraas oraz Związkowej Centrali Maszyn. Żadne inne reklamy nie zostały do tej pory zarejestrowane.

G. D. P. i T. 1010 (IX. 1925) 3.000.000.

Do tej pory w nakładzie z września 1925 r. odnotowano jedynie ogłoszenie Miejskiej Kasy Oszczędności we Lwowie.

Najlepsza lokata wolnych kapitałów! Przyjmuje wkładki i wydaje skarbanki oszczędnościowe od 8½ — 115 — 6½.
Miejska Kasa Oszczędności
 we LWOWIE, ul. Wałowa 1. 9. Za wkładki ręczy gmina miasta Lwowa całym majątkiem. oooooo
G. D. P. i T. 1010 (IX. 1925) 3.000.000. Zlecenia na reklamy na drukach i obiektach pocztowych przyjmuje „PROROBIS” Lwów.

M. P. i T. 1010 (III.926) 7.000.000 w blokach à 100 Drukarnia Rolnicza, Warszawa, Złota 24

Poza reklamami czekoladek Branka, kosmetyków Kalia-Jste oraz „ROBUR” Związku Kopalń Górnośląskich pokazanych w [2], nie udało mi się znaleźć innych reklam z tego nakładu.

M. P. i T. 1010 (II.927) 12.000.000 w bl. à 100. Drukarnia Koziańskich w Warszawie

W uzupełnieniu artykułu kol. Zbierskiego można dodać różne inne reklamy, w większości ze Lwowa i z Poznania oraz jego okolic.

Dr. Ernst FESTNER SP. Z OGR. POR. **HURTOWNIA WĘGLA.**
 KATOWICE, ul. Warszawska 33. Tel. 357.

IDEALNA PASTA DO ZĘBÓW **KREM PERŁOWY** IHNATOWICZ — LWÓW
M. P. i T. 1010 (II-927) 12.000.000 w bl. à 100. Zlecenia na reklamy pocztową przyjmuje „ORBIS” Lwów, Jagiellońska 20

GORUJCIE NA GAZIE | **KOKS**
 INSTALACJE WYKONUJE NA DOBRYCH WARUNKACH DO OPALU, CENTRALNYCH OGRZEWAŃ I KUCHNI DOSTARCZA
ZAKŁAD GAZOWY MIEJSKI WE LWOWIE, GAZOWA L. 28, TELEFON 492 I 43
M. P. i T. 1010 (II-927) 12.000.000 w bl. à 100. Zlecenia na reklamy pocztową przyjmuje „ORBIS” Lwów, Jagiellońska 20

PERFUMY - WODY KOŁOŃSKIE - MYDŁA **KALIA-JSTE** **PRZODUJĄ W POLSCE**
 ODDZ. WARSZAWA-RADOM
J & S STEPIENIEWICZ POZNAŃ
M. P. i T. 1010 (II-927) 12.000.000 w bl. à 100. Reklamy na broszurkach telegraficznych załatwia „PARODIS” w Poznaniu.

„BRZESKIAUTO” SP. AKC. POZNAŃ
 TEL. 63-23, 63-66, 34-17 UL. DĄBROWSKIEGO 29 ZALOŻONA W 1894 R.
 POLECA
 SAMOCHODY, FABRYKE KAROSERYJ, PRZYBORY, WARSZTATY MECHANICZNE, GARAZE, SZKOLE SZOFERÓW
 NAJSTARSZE PRZEDSIĘBIORSTWO W KRAJU
M. P. i T. 1010 (II-927) 1010 12.000.000 w bl. à 100. Reklamy na broszurkach telegraficznych załatwia „PARODIS” w Poznaniu.

FULMEN GÓRNOŚLAŃSKI HANDEL KATOWICE, JULJUSZA LIGONIA 3/57
 -- WĘGLA Sp. z o. o. -- TELEFONY 4-97, 4-98, 3-07 i 22-71. --
 Wyłączon sprzedaz węgla i brykietów z kopalni:
Zakładów Hohenslohego Sp. Akc. i Czernickiego Towarzystwa Węglowego Sp. Akc.
 Kopalnie: Wujek, Kramsta, Maks, Jerzy, Karolina i Hovin.
 M. P. i T. (II-927) 101 2.000.000 w bl. à 100. Złozona na reklamacjz pocztowà p sryjuno „PAROBIS”, Lwów, Jagiellońska 80

B. KASPROWICZ LIKIERY DESEROWE — KONIAKI — WINIAKI — WYPALANKI
GNIEZNO NASTOJKENA — REFECTO- BACHMAT — WYPALANKA
 RIUM — PRECJOZA — ZUPAN WINNA — POLSKI KONIAK
 NALEWAJKA — PALESTRA SOPLICA — CZARDASZ ŚLI-
 ZIELOMENT — PODKOMO WOWICA — AZAZYTNAKI i t. d.
 RZANKA — SZODON
 M. P. i T. 1010 (II-927) 12.000.000 w bl. à 100. Biż. lono na brykietach telegraficznych wstawiw „PAROBIS” w Poznaniu

RADJO - APARATY i AKCESORJA
 POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONOW T. Z O. P.
 POZNAŃ - UL. JASNA 9 - TELEFONY 6937 i 6941
 SKŁAD DETAL. SPRZEDAŻY: UL. FR. RAJAJCZAKA 39 TEL. 3430.
 M. P. i T. 1910 (II-927) 12.000.000 w bl. à 100. Reklamacjz na brykietach telegraficznych wstawiw „PAROBIS” w Poznaniu

Brak numeru i daty druku, ale wydrukowano w Drukarni Kozińskich w Warszawie

Dwa inne blankiety telegraficzne drukowane w Warszawie nie mają daty druku w sygnaturze, ale prawdopodobnie należą, patrząc na miejsce ich druku, do nakładu z lutego 1927 roku. Jeden z nich ma reklamę tylko na rewersie.

WĘGIEL - CEMENT WAPNO
 BELKI ŻELAZNE
 ARTYKUŁY TECHNICZNE
„ELIBOR”
 SP. AKC. HANDLOWO-PRZEMYSŁOWA
„J. J. BORKOWSKI”
 WARSZAWA, MAZOWIECKA 11.
 ŻELAZO-BLACHA RURY - METALE
 SAMOCHODY:
 Ford Buick

FIRMA FEBUS KNOSSÓW
 LWÓW, JAGIEŁOŃSKA 8.
 Poleca swój bogato zaopatrzonej składowi towarów aukcyjnych z pierwszorzędných fabryk bielskich i angielskich.
 CENY PRZYSTĘPNE.

 TRANSPORTY MIĘDZYKRAJOWE
JÓZ. J. LEINKAUF S. A.
 CENTRALA we LWOWIE, ODDZIAŁY W DZIEDZICACH
 :: ul. Słowackiego № 18. :: KRAKOWIE I LODZI.
 Cienią, magazynowanie i wszelkie inne czynności w zakres spedytorstwa wchodzące.
 PRZEPROWADZKI W PATENTOWANYCH WOZACH MEŁBLOWYCH.
„GLIŃSKO”
 SPÓŁDZIELNIA WYTWÓRCZA PRAC. CERAMIKI Z OGR. ODPÓW.
 POLECA KAFLE PIECOWE I KUCHENNE WŁASNEJ PAROWEJ FABRYKI WYKONUJE WSZELKIE ROBOTY KAFLARSKIE ORAZ NAPRAWY.
 BIURO I MAGAZYN W LWOWIE, ul. ZIELONA 7, TAMŻE PRZYJMUJE SIĘ WSZELKIE ZAMÓWIENIA

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. à 100. Drukarnia Rolnicza, Warszawa, Złota 24

Wszystkie reklamy na blankietach z tego nakładu zostały przygotowane przez poznańskie biuro Parorbis. W uzupełnieniu do [2] można pokazać:

NAJLEPSZE WÓDKI LIKIERY NALEWKI **AKWAWIT** S. A. **POZNAŃ** **SPECIALNOŚĆ: ORANGE CHERRY BRANDY CURAÇAO BLANC**

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. 4 100. Reklame na blankietach telegraficznych załatwia „Parorbis” w Poznaniu.

PRENUMERUJ CIE **DZIEŃ POLSKI** **WIELKIE, CODZIENNE PISMO, POLITYCZNE, EKONOMICZNE, SPOŁECZNE.** **Bezpłatne dodatki ilustrowane.** **WARSZAWA, Szpitalna 1, tel. 49-04.**

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. 4 100. Zlecenia na reklamę pocztową przyjmuje „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.

„GŁOS TRYBUNALSKI” **Niezależny Organ Polityczny.** **Najlepsza reklama w Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim i w Radomsku.**

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. 4 100. Zlecenia na reklamę pocztową przyjmuje „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.

2 GAZETA PORANNA **WARSZAWA, ul. Długa 50.** **W GROSZE** **WARSZAWA, ul. Długa 50.** **PRENUMERATA W WARSZAWIE ŻŁ. 4.—** **z odnośnikiem do domu ŻŁ. 4.50.** **Dla urzędników państwowych i komunalnych ŻŁ. 3.** **Konto czekowe P.K.O. Nr. 90.**

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. 4 100. Zlecenia na reklamę pocztową przyjmuje „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.

„KURJER WILEŃSKI” **NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY** **Najpoczytniejsze pismo na Ziemiach Litewsko-Białoruskich.** **Posiada 150 placówek kolportażowych.** **Wydawnictwa** **Konto P. K. O. 80.750.** **Własny oddział redakcyjno-administracyjny** **w GRODNIE, Orzeszkowej 7, tel. 360.**

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. 4 100. Zlecenia na reklamę pocztową przyjmuje „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.

REPUBLIKA **EXPRESS WIECZORNY** **NAJPOCZYTNIEJSZY ORGAN NAJPOPULARNIEJSZE PISMO** **POLITYCZNO-SPOŁECZNY POPÓŁUDNIOWE ŁODZI** **WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO** **WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO**

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. 4 100. Zlecenia na reklamę pocztową przyjmuje „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.

Ericsson **TELEFONY, KABLE, RADIO.** **ZEGARY ELEKTRYCZNE.** **Ericsson** **WARSZAWA** **UJAZDOWSKA 47.**

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. 4 100. Reklame na blankietach telegraficznych załatwia „PARORBIS” w Poznaniu.

CHRYSLER **samochód o którym mówi cały świat** **Jenerałna reprezentacja na Polskę i W. M. Gdańsk** **„AUTO-KONCERN”** **Salon wystawowy** **Włocza 9a, telef. 123-27.** **WARSZAWA** **Biurowo** **Wierzbowa 8, tel. 123-29.**

M. P. i T. 1010 (XII.927) 10.500.000 w bl. 4 100. Zlecenia na reklamę pocztową przyjmuje „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.

DZIAŁ „TANTRIS” FABRYKACJA MASOWA NOWOCZESNYCH ŻARÓ- WEK ELEKTRYCZNYCH.	PAŃPOLSKA FABRYKA ŻARÓWEK Lwów, Lwowskich Dzieci 25.	DZIAŁ „ŻAREG” REGENERACJA ŻARÓ- WEK PRZEPALO- NYCH.
M. P. i T. 1010 (XII 927) 10.500.000 w zł. i 100		
Zlecenia na reklamę pocztową przyjmuje „PAR” Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.		

PATRIA Polskie Towarzystwo Asekuracyjne i Reasekuracyjne Spółka Akcyjna Siedziba w Warszawie: ul. Janna Br. 4, tel. 28-01, 141-92 i 644-82.	UBEZPIECZENIA: Od następstw wypadków, od odpowiedzialności cywilnej i samochodowej ODDZIAŁY: Katowice, Kraków, Lwów, Łódź i Poznań. AGENTURY WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH.
M. P. i T. 1010 XII 927) 10.500.000 w zł. i 100	
Reklamę na blankietach telegraficznych załatwia „PARORBIS” w Poznaniu.	

	Towarzystwo Ubezpieczeń „EUROPA” Sp. Akc. w Warszawie, Królewska 18. (dom własny)
ODDZIAŁY I AGENTURY WE WSZYSTKICH MIASTACH. UBEZPIECZENIE NA ŻYCIE. Za ostatni rok sprawozdawczy wypłacono ubezpieczonym 20% dywidendy.	
M. P. i T. 1010 (XII 927) 10.500.000 w zł. i 100.	
Reklamę na blankietach telegraficznych załatwia „Parorbis” w Poznaniu.	

Towarzystwo Ubezpieczeń „Przezorność” S. A. Założone w r. 1902.	przeszone obecnie z „The Prudential Assurance Company, Ltd.” w Londynie, zawiera ubezpieczenia od ognia, kradzieży z włamaniem, na życie i od nieszczęśliwych wypadków oraz transportów.
ODDZIAŁY: w Warszawie, Wilnie, Łodzi, Piotrkowie, Katowicach, Poznaniu i Lwowie.	
M. P. i T. 1010 (XII 927) 10.500.000 w zł. i 100.	
Reklamę na blankietach telegraficznych załatwia „PARORBIS” w Poznaniu.	

RATUJCIE JECOROL dzieci anemiczne i rachityczne stosujcie Magistra A. Bukowskiego Reg. MZP. 214.	UŻYWAJĄC JODONAT Magistra A. Bukowskiego Reg. MZP. 215. pobędziecie się arteriosklerozą, artretyzmem, zawrotami głowy.
M. P. i T. 1010 (XII 927) 10.500.000 w zł. i 100.	
Reklamę na blankietach telegraficznych załatwia „Parorbis” w Poznaniu.	

Ciekawy jest telegram przedstawiający reklamę motocykli Harley-Davidson za pośrednictwem poznańskiego biura Parorbis. Niestety dostępne zdjęcie jest niskiej jakości, przez co nie można ustalić, z jakiej sygnatury pochodzi prezentowany telegram.

Światowej sławy motocykle marki HARLEY-DAVIDSON	Generalna Przedstawicielstwo na Polskę „AUTO-SERVICE” WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 9, TEL. 141-57
M. P. i T. 1000 (XII 927) 10.500.000 w zł. i 100.	
Zlecenia na reklamę pocztową przyjmuje „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.	

Warto dodać, że w latach trzydziestych reklamę na formularzach telegramów organizowała firma Reklama Poczтовая (ReP). Istnieje kilka przykładów takich telegramów.

Chciałbym serdecznie podziękować Hansowi-Jürgen Dobiatawi, Andrzejowi Kłosińskiemu, Krzysztofowi Lachowiczowi, Piotrowi Pelczarowi, Feliksowi Podoleckiemu, Miłoszowi Rządkoszowi, Jerzemu Walosze i Antonowi Welvaartowi za udostępnienia skanów druków pocztowych pochodzących z ich kolekcji. Materiały pokazane w tym artykule pochodzą z ich kolekcji. Autor prosi o informacje o blankietach z innymi reklamami pod adresem: hvogels9@gmail.com